

пернатих усі види автохтонні. Перше місце за кількістю добутих особин посідає фазан – 192148 ос. (60,7 %), за ним слідують качки – 76095 ос., голуби – 23883 ос., куріпка сіра – 14404 ос., слуква – 4205 ос., тетерук – 2271 ос., гуси – 1635 ос., лиска – 1174 ос., глушець – 539 ос. і орябок – 138 ос. [2-8].

Основну частину поголів'я фазана (98,3 %) добуто в угіддях чотирьох федеральних земель – Нижня Австрія (87321 ос.), Бургенланд (39960 ос.), Верхня Австрія (39145 ос.) і Штирія (22519 ос.). У цих самих областях добуто більшість качок (91,0 %), голубів (90,7 %), куріпки сірої (98,8 %) і слукви (91,6 %). Найбільшу кількість тетерука відстріляли в Тиролі (972 ос.), Зальцбургу (564 ос.) і Штирії (305 ос.), а гусей – в Бургенланді (1399 ос.).

Наведені вище дані свідчать про високий рівень культури ведення мисливського господарства в Австрії, адже в цій країні один мисливець упродовж року може вполювати 3-4 особини оленеподібних звірів і 2-3 особини хутрових звірів, а також – 2-3 особини пернатої дичини. При цьому загальні обсяги добування мисливських тварин, зазвичай, не перевищують річного приросту їх популяцій: у сарни, оленя лісового і плямистого, лані, скельниці і муфлона – 20-30 %, а свині дикої – 50-75 % від їхнього поголів'я.

Відсутність податкового пресу на мисливське господарство свідчить про значну підтримку з боку держави екологічної і природоохоронної діяльності громадських організацій.

Прогресивний досвід Австрії переконливо свідчить, що регульований, контрольований та правильно спрямований науково-технічний прогрес цілком сумісний зі збереженням живої природи та існуванням розвинутих галузей екологічного природокористування, зокрема мисливського господарства.

Література

1. **Buzgo J.A** gimzarvasallomany letszamanak alakulasa Somogy megyeben// Nimrod. – 2007,9. – S. 7-8.
2. **Jahresabschluss 2005/ 2006//** Der oö Jäger. 2007. 115. – S. 28.
3. **Krawinkler V.** Wild und fein. – St. Florian: OO. Landesjagdverband, 2006. – 84 s.
4. **Homonnay S.** Hallgatni arany// Magyar Vadaszlap. – 2007, 9. – S. 532-533.
5. **Sternath M.** Der Jagd prüfungs behelf für Jungjäger und Jagdaufseher. – Vien. Osterreichischer Jagd- und Fischerei-Verband, 2006. – 608 s.
6. **Nusslein F.** Das praktische Jagdbuch der Jagdkunde. – Munchen; Wien; Zurich. BLV Verlagsgesellschaft mbh, 2003. – 440 s.
7. **Fodermayer V.** Elokeszuletek, remenyek Gemencen// Nimrod. – 2007, 9. – S. 3-7.
8. **Vor und nach** der Jagerprüfung// Krebs. – 49. uberarb Aufl./ [Bearb. bzw. Ver. 49. Aufl. Gerold Wandel...]. – Munchen; Wien; Zurich: BLV, 1995. – 622 s.

УДК 581.5:911.2 Доц. М.І. Сорока, канд. с.-г. наук – НЛТУ України, м. Львів

ОРДИНАЦІЯ РОСЛИННОСТІ УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ

На основі геоботанічних описів, зроблених з допомогою методики Браун-Бланке, зроблено спробу комп'ютерного розрахунку показників таких чинників, як багатство ґрунту кальцієм (*Ca*), вологість ґрунту (*Hd*), багатство ґрунту азотом (*Nt*), кислотність ґрунту (*Rc*), трофність або узагальнений сольовий режим (*Tr*), радіаційний баланс (термічність клімату) (*Tm*) та гумідність клімату (омброклімат) (*Om*) для основних асоціацій рослинності Розточчя.

Ordination of the vegetation of Ukrainian Rostochia

On the base of geobotanical descriptions, that were made with the help of Braun-Blanquet's method, attempt for computer calculation of indexes of such factors as rich soil calcium (*Ca*), soil humidity (*Hd*), nitrogen contents (*Nt*), acidity (*Rc*), salt contents (*Tr*), climate thermic mode (*Tm*) and humidity (*Om*) for main associations of vegetation of Rostochia were made.

Виходячи із принципу континууму рослинності, розміщення фітоценозів у природі можна розглядати як зімкнуту систему та застосовувати для їх дослідження метод ординації. Найкраще для цього використовувати градієнтний аналіз, основи якого закладені у вченні Л. Раменського. Він сформулював декілька закономірностей існування фітоценотичного континууму: 1) рослинний покрив у своїй суті – явище безперервне; 2) кожен вид має екологічну приуроченість до умов середовища; 3) рослинність реагує на найменші зміни умов середовища [4]. У цьому контексті існування рослинності виключає однобічне тлумачення різноманіття рослинних комплексів лише в аспекті одновимірному, наприклад, лише з позицій флористики, а, отже, для вивчення рослинності, крім методів систематики, можна застосовувати метод ординації, який відображає багатofакторну зумовленість закономірностей формування рослинних ценозів. Виходячи із подібних міркувань, ми зробили спробу вичленування фітоценозів не лише в горизонтальній, а й у перспективній проекції, враховуючи екологічні режими чинників, які зумовлюють формування певного типу рослинності. І хоча це дослідження не мало на меті докорінного вивчення екології фітоценозів, вичленування синтаксонів за екологічними показниками дало нам необхідну інформацію про взаємозв'язки угруповань, їх екологічні ніші, напрями сукцесійних змін у них. У регіональному масштабі рослинність виглядає як сукупність ценопопуляцій в певних умовах екотопу і є формою вираження пристосування рослин до умов середовища. Значні зміни екологічних режимів у підсумку приводять до формування мозаїки рослинних ценозів, кожен з яких займає певну, лише йому притаманну екологічну нішу і характеризується притаманним лише йому набором екологічних умов.

Одним із методів виявлення залежностей між характеристиками рослинного покриву та екологічними чинниками є градієнтний аналіз, суть якого полягає у встановленні відношення між зміною рослинних угруповань та градієнтами умов середовища [1]. Аналіз включає три необхідні складові – градієнт угруповань, комплексний градієнт чинників зовнішнього середовища, градієнт екосистеми, який визначається як відношення двох попередніх. Через те, що визначення дії кожного екологічного чинника зокрема, а також встановлення сукупного їх впливу на рослинне вкриття є дуже трудомістким та довготривалим, у останні роки знайшов широке застосування метод фітоіндикації, за допомогою якого можна одержати такі дані непрямым шляхом, застосовуючи при цьому комп'ютерні програми [1]. Цей метод базується на використанні шкал екологічних амплітуд видів рослин за рядом провідних чинників і методиці розрахунків екологічних режимів для окремих рослинних угруповань.

Геоботанічні описи за методикою Браун-Бланке, що ми зробили, після спеціального обробітку та кодування використано для розрахування режимів найважливіших екологічних чинників асоціацій рослинності. Було враховано режими едафічних – багатство ґрунту кальцієм (*Ca*), вологість ґрунту (*Hd*), багатство ґрунту азотом (*Nt*), кислотність ґрунту (*Rc*), трофність або узагальнений сольовий режим (*Tr*), – та кліматичних чинників – радіаційний баланс (термічність клімату) (*Tm*) та гумідність клімату (омброклімат) (*Om*). Оцінка екологічних режимів за видовим складом угруповань проводилася за допомогою екологічних шкал, які базуються на значеннях амплітуди толерантності видів до тих чи інших екологічних чинників. Бальні оцінки показників та методика їх розрахунків закладені в комп'ютерній програмі, розробленій під керівництвом проф. Я.П. Дідуха в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного [1]. Там же виконано і комп'ютерний обробіток геоботанічних описів із Розточчя. При аналізі екотопів рослинності цілого регіону виявилось, що зміна основних екологічних чинників відзначається значним градієнтом. Найбільшою амплітудою в межах регіону відзначається вологість ґрунту та узагальнений сольовий режим або трофність. Саме ці два чинники і мають найбільший вплив на розподіл рослинних угруповань, що цілком закономірно. Значною мірою на формування рослинних комплексів регіону впливає також вміст солей кальцію та кислотність ґрунту. В табл. 1 наведено чисельні значення амплітуди основних екологічних чинників для екотопів рослинності Українського Розточчя.

Табл. 1. Амплітуда екотопів Українського Розточчя

Екологічний чинник	Розмірність екологічних шкал, бали	Амплітуда екотопів		
		<i>min</i>	<i>max</i>	різниця
Вміст кальцію в ґрунті (<i>Ca</i>)	11	2.83	10.00	7.17
Вологість ґрунту (<i>Hd</i>)	23	9.33	21.03	11.70
Вміст азоту в ґрунті (<i>Nt</i>)	11	3.11	8.40	5.29
Термічність клімату (<i>Tm</i>)	17	6.38	10.50	4.12
Кислотність ґрунту (<i>Rc</i>)	13	4.11	10.46	6.35
Омброклімат (<i>Om</i>)	15	6.61	9.15	2.54
Трофність (<i>Tr</i>)	19	3.51	10.73	7.22

У табл. 2 наведено кількісні характеристики режимів екологічних чинників найважливіших асоціацій рослинності Розточчя. Навіть без додаткового графічного обробітку цих матеріалів добре помітно досить різке розмежування екотопів природної рослинності регіону на основі екологічних параметрів. І навпаки, синтаксони синантропної рослинності мають займають екологічні ніші, параметри яких накладаються з характеристиками ніш природних асоціацій.

Для узагальненої екологічної характеристики рослинності Українського Розточчя наведемо середні значення режимів екологічних чинників для цілих класів рослинності, визначених на основі методу Браун-Бланке (табл. 3).

Градієнтний аналіз, здійснений на основі регіональних геоботанічних описів, дає оцінку кожному екологічному чиннику, а також вичленовує

лімітаційні чинники асоціацій, що в підсумку дає змогу створити екологічні характеристики рослинних угруповань різного синтаксономічного рангу та провести їх порівняння. На основі цих досліджень можна провести екологічне картування та спрогнозувати динаміку фітоценозів у випадку зміни екологічних параметрів середовища.

Табл. 2. Кількісні характеристики режимів екологічних чинників асоціацій

Синтаксони	Середні значення режимів екологічних чинників, бали						
	<i>Ca</i>	<i>Hd</i>	<i>Nt</i>	<i>Tm</i>	<i>Rc</i>	<i>Om</i>	<i>Tr</i>
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Lemnetum minoris</i>	6.26	19.93	6.23	8.54	7.98	7.28	8.75
<i>Spirodelletum polyrrhizae</i>	7.15	19.58	6.79	8.54	8.16	7.70	8.73
<i>Spirodelo-Salvinietum natantis</i>	6.93	20.03	7.09	9.63	8.19	7.09	8.29
<i>Hydrocharitetum morsus-ranae</i>	4.43	19.52	6.42	8.21	7.56	8.07	7.75
<i>Potametum lucentis</i>	5.72	20.63	7.47	8.44	8.87	8.64	8.65
<i>Elodeetum canadensis</i>	4.08	20.54	6.44	10.02	8.66	8.06	8.39
<i>Ceratophylletum demersi</i>	5.61	20.85	8.05	8.49	9.16	7.27	10.35
<i>Myriophylletum verticillati</i>	4.49	19.90	7.47	8.32	8.61	7.93	9.03
<i>Nupharo-Nymphaeetum albae</i>	4.90	20.52	6.24	8.37	7.99	7.84	7.88
<i>Nymphaeetum candidae</i>	5.30	20.48	6.31	8.22	7.38	7.37	8.12
<i>Potametum natantis</i>	4.45	20.68	6.67	8.82	8.69	8.59	8.39
<i>Polygonetum natantis</i>	4.00	19.21	7.50	8.63	7.50	8.19	8.47
<i>Hottonietum palustris</i>	4.28	19.10	5.37	8.84	7.27	7.56	7.26
<i>Ranunculetum circinati</i>	4.50	19.42	6.87	7.94	9.36	8.06	9.54
<i>Ranunculetum fluitantis</i>	6.50	19.83	7.02	8.92	8.88	8.35	9.04
<i>Ranunculo-Sietum erecto-submersi</i>	6.09	19.04	6.79	8.63	8.23	8.13	8.83
<i>Sphagno-Caricetum rostratae</i>	3.51	15.63	3.91	6.89	6.06	8.64	4.79
<i>Carici canescentis-Agrostietum caninae</i>	4.64	14.36	4.44	7.97	6.58	8.31	6.15
<i>Phragmitetum australis</i>	4.78	14.35	6.62	8.39	8.00	8.05	7.64
<i>Typhetum latifoliae</i>	6.31	17.88	7.59	9.27	8.43	8.14	8.03
<i>Phalaridetum arundinacea</i>	4.31	14.28	7.00	7.81	8.15	7.93	7.18
<i>Caricetum acutiformis</i>	5.64	19.08	6.63	9.22	8.68	7.50	7.88
<i>Iridetum pseudacori</i>	6.17	10.97	5.39	8.06	7.36	7.94	7.22
<i>Filipendulo-Geranietum</i>	4.65	14.17	6.11	7.74	7.71	8.00	7.16
<i>Phalarido-Petasitetum hybridi</i>	5.18	13.31	7.38	8.40	7.88	8.18	7.07
<i>Epilobietum hirsuti</i>	4.79	14.57	7.72	8.82	8.59	7.91	7.61
<i>Molinietum caeruleae</i>	4.90	14.49	4.22	7.64	7.17	8.07	6.38
<i>Junco-Molinietum</i>	4.71	14.40	5.27	8.05	7.48	7.79	6.53
<i>Angelico-Cirsietum oleracei</i>	5.03	13.89	6.26	7.97	7.86	8.24	6.82
<i>Cirsietum rivularis</i>	4.82	14.09	5.65	7.65	7.64	7.97	6.57
<i>Scirpetum silvatici</i>	4.20	16.10	6.65	8.11	7.57	8.03	7.27
<i>Epilobio-Juncetum effusi</i>	4.51	14.28	5.28	7.76	6.53	8.21	6.85
<i>Holcetum lanati</i>	5.23	13.74	5.42	7.84	7.66	7.95	6.91
<i>Deschampsietum caespitosae</i>	5.15	13.48	5.08	7.69	7.32	7.96	6.62
<i>Alopecuretum pratensis</i>	6.12	11.97	6.03	8.13	7.37	7.67	7.12
<i>Arrhenatheretum elatioris</i>	5.76	11.68	5.66	8.06	7.30	7.78	6.80
<i>Anthyllidi- Trifolietum montani</i>	7.16	10.35	4.92	8.15	7.68	7.65	7.33
<i>Poo-Festucetum rubrae</i>	6.00	11.74	5.59	8.09	7.42	7.48	7.02

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Trisetetum flavescens</i>	5.75	12.14	5.76	8.16	7.37	7.48	6.84
<i>Lolio-Cynosuretum</i>	5.93	12.02	5.31	8.21	7.09	7.57	6.90
<i>Festuco-Cynosuretum</i>	5.84	11.44	5.77	8.37	7.47	7.60	7.34
<i>Calluno-Nardetum strictae</i>	4.53	11.84	4.05	7.55	5.68	8.25	5.06
<i>Spergulo vernalis-Corynephorretum</i>	4.05	9.75	3.48	8.28	4.95	8.28	4.13
<i>Diantho-Armerietum</i>	6.64	10.36	4.56	8.36	7.09	7.79	6.40
<i>Thalictro-Salvietum pratensis</i>	7.64	10.08	4.94	8.44	8.24	7.54	7.29
<i>Origano-Brachypodietum</i>	7.22	10.58	5.03	8.53	8.29	7.69	7.14
<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	4.08	15.66	5.77	7.76	6.61	8.25	6.37
<i>Betulo-Salicetum repentis</i>	4.34	14.91	4.70	7.38	6.34	8.04	5.51
<i>Ribo nigri-Alnetum</i>	4.23	15.43	6.00	7.62	7.11	8.27	6.27
<i>Salicetum pentandro-cinereae</i>	4.24	15.13	5.15	7.64	6.66	8.35	6.20
<i>Cladonio-Pinetum</i>	6.99	10.30	4.13	7.85	7.02	8.04	5.93
<i>Peucedano-Pinetum</i>	4.24	12.18	4.36	7.46	5.71	8.54	5.14
<i>Leucobryo-Pinetum</i>	3.74	12.21	4.34	7.22	5.10	8.87	4.93
<i>Molinio (caeruleae)-Pinetum</i>	4.40	14.08	3.95	7.30	5.93	8.45	5.27
<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	3.28	14.42	4.41	7.08	4.71	8.90	4.51
<i>Festuco ovinae-Pinetum</i>	5.49	11.63	4.23	7.43	6.27	8.34	5.55
<i>Betuletum pubescentis</i>	4.41	12.63	5.36	7.48	6.49	8.06	5.49
<i>Quercu roboris-Pinetum</i>	4.78	12.16	5.21	8.00	6.56	8.34	5.84
<i>Potentillo albae-Quercetum</i>	5.14	11.87	5.53	8.47	7.20	8.24	6.10
<i>Fraxino-Alnetum</i>	4.38	14.58	6.31	7.84	7.13	8.33	6.48
<i>Stellario-Alnetum</i>	4.55	14.41	6.44	7.61	6.06	8.21	6.24
<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>	5.05	11.96	6.13	8.91	7.93	8.21	6.49
<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>	4.52	12.05	5.69	8.40	7.38	8.25	6.36
<i>Carici pilosae-Fagetum</i>	5.18	11.82	5.95	8.89	7.81	7.96	6.61
<i>Phyllitido-Aceretum</i>	5.24	12.10	6.57	8.84	8.04	8.28	6.67
<i>Tilio cordatae-Carpinetum betuli</i> Var. typicum	5.33	11.90	5.93	8.72	7.49	8.45	6.31
<i>T.c. – C.b. Var. Carex pilosa</i>	5.21	11.90	5.82	8.66	7.29	8.22	6.18
<i>T.c. – C.b. Var. Abies alba</i>	5.16	12.14	5.91	8.71	7.48	8.31	6.57
<i>T.c. – C.b. Var. Stachys sylvatica</i>	5.47	12.20	6.29	8.66	7.62	8.20	6.35
<i>Agropyretum repentis</i>	7.30	10.37	6.69	8.62	7.87	7.69	8.46
<i>Convolvulo arvensis-Agropyretum</i>	7.50	10.31	6.89	8.34	8.06	7.45	8.37
<i>Onopordetum acanthii</i>	7.03	10.13	6.49	8.54	8.01	7.35	7.39
<i>Potentillo-Artemisietum absinthii</i>	7.21	10.53	5.99	8.46	7.89	7.57	7.59
<i>Senecioni-Tussilaginetum</i>	7.85	11.46	7.23	8.64	8.56	7.55	6.98
<i>Carduetum acanthoidis</i>	6.97	10.50	7.55	8.51	7.83	7.52	8.42
<i>Echio-Meliloletum</i>	6.82	10.65	6.09	8.38	8.12	7.32	8.04
<i>Berteroetum incanae</i>	6.76	9.74	5.58	8.45	7.75	7.39	7.73
<i>Leonuro-Arctietum tomentosum</i>	6.41	11.46	7.96	8.56	8.40	7.51	7.82
<i>Balloto-Chenopodietum</i>	6.48	10.95	7.43	8.50	8.37	7.59	7.53
<i>Artemisio-Tanacetum vulgare</i>	6.45	11.26	7.07	8.47	8.09	7.70	7.79
<i>Sambucetum ebuli</i>	6.34	11.66	6.96	8.68	7.87	7.71	7.06
<i>Ivaetum xanthiifoliae</i>	6.46	10.86	7.32	8.89	7.94	7.74	7.65
<i>Helianthetum tuberosi</i>	6.89	11.45	7.05	8.83	8.03	7.36	7.81
<i>Artemisietum annuae</i>	6.22	10.55	7.76	9.46	7.99	6.96	8.06
<i>Alliario-Chaerophylletum temuli</i>	6.41	11.96	7.87	8.45	8.09	7.58	7.27
<i>Chaerophylletum aromatici</i>	6.05	11.79	7.63	8.13	7.97	7.60	7.37
<i>Eupatorietum cannabini</i>	6.06	12.62	7.26	8.32	8.18	7.65	7.31

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Polygonetum cuspidati</i>	6.84	11.80	7.18	8.61	8.28	7.72	8.44
<i>Rudbeckio-Solidaginetum</i>	6.56	12.20	6.98	8.52	8.23	7.64	7.48
<i>Digitarietum ischaemi</i>	6.05	10.52	5.63	9.14	6.51	7.59	7.38
<i>Echinochloo-Setarietum</i>	6.04	10.90	6.74	9.02	7.01	7.17	6.98
<i>Galinsogo-Setarietum</i>	5.94	11.27	6.76	9.06	7.25	7.88	7.66
<i>Sisymbrietum sophiae</i>	7.20	10.41	6.99	8.69	8.08	7.36	7.89
<i>Chenopodietum ruderale</i>	6.40	10.72	7.52	8.97	8.02	7.62	8.10
<i>Malvetum pusillae</i>	6.32	10.70	6.25	8.36	7.60	7.75	7.99
<i>Vicietum tetraspermae</i>	5.87	11.07	6.14	8.58	7.34	7.60	7.52
<i>Apero spica-venti-Papaveretum</i>	6.17	10.81	6.58	8.77	7.79	7.63	7.94
<i>Lolio-Plantaginetum</i>	6.55	11.47	6.84	8.64	7.51	7.56	7.80
<i>Puccinelietum distantis</i>	6.50	11.04	6.67	9.00	8.28	7.94	8.91
<i>Prunello-Plantaginetum</i>	6.07	12.26	6.67	8.60	7.36	7.67	7.33
<i>Polygono-Bidentetum</i>	4.85	14.73	7.41	8.42	7.84	8.00	7.61
<i>Epilobietum angustifolii</i>	5.84	11.97	6.61	8.40	7.09	7.87	6.38
<i>Rubo-Solidaginetum serotina</i>	6.28	12.68	7.80	8.58	8.06	7.54	7.18
<i>Rubo-Calamagrostidetum</i>	5.45	11.72	5.37	8.15	6.39	7.93	5.68
<i>Sarothamnetum scoparii</i>	5.44	10.85	4.21	8.23	5.96	7.99	5.56
<i>Sambucetum nigrae</i>	6.07	11.34	8.11	8.96	7.89	7.46	7.09
<i>Rubetum idaei</i>	5.58	12.18	6.22	8.07	7.42	7.99	6.59
<i>Rubo-Prunetum spinosae</i>	6.27	11.37	6.40	8.44	7.92	7.69	6.99
<i>Sambucetum racemosae</i>	5.95	11.54	6.68	9.03	7.83	7.80	6.73
<i>Rubetum plicati</i>	4.50	12.16	5.49	7.93	6.06	7.87	6.64
<i>Trifolio-Agrimonetum</i>	6.40	11.81	5.65	8.18	6.81	7.98	6.35

Табл. 3. Режими екологічних чинників класів рослинності
Українського Розточчя

Класи рослинності	Середні значення режимів екологічних чинників, в балах						
	Ca	Hd	Nt	Tm	Rc	Om	Tr
<i>Lemnetea minoris</i>	6.78	19.85	6.70	8.90	8.11	7.36	8.59
<i>Potametea</i>	5.37	20.09	6.79	8.64	8.46	7.98	8.68
<i>Scheuchzerio-caricetea</i>	4.64	14.36	4.44	7.97	6.58	8.31	6.15
<i>Oxycocco-sphagnetea</i>	4.50	14.91	4.12	7.94	5.81	8.11	6.95
<i>Phragmitetea</i>	5.44	15.31	6.65	8.55	8.12	7.91	7.59
<i>Molinio-arrhenatheretea</i>	5.21	13.38	5.83	8.04	7.50	7.86	6.93
<i>Nardo-callunetea</i>	4.53	11.84	4.05	7.53	5.68	8.25	5.06
<i>Koelerio glaucae-corynephoretea canescentis</i>	5.35	10.05	4.02	8.32	6.02	8.03	5.26
<i>Festuco-brometea</i>	7.43	10.33	4.98	8.52	8.26	7.56	7.21
<i>Alnetea glutinosae</i>	4.22	15.31	5.35	7.67	6.72	8.22	6.13
<i>Vaccinio-piceetea</i>	4.70	12.18	4.58	7.51	5.98	8.44	5.34
<i>Querco-fagetea</i>	5.07	11.97	5.98	8.56	7.64	8.21	6.43
<i>Agropyretea intermedio-repentis</i>	7.40	10.44	6.79	8.48	7.96	7.57	8.42
<i>Artemisietea vulgaris</i>	6.66	11.20	7.08	8.58	8.09	7.52	7.65
<i>Stellarietea mediae</i>	6.32	10.75	6.65	7.36	7.41	7.56	7.67
<i>Bidentetea tripartiti</i>	4.85	14.73	7.41	8.42	7.84	8.00	7.61
<i>Epilobietea angustifolii</i>	5.68	11.78	6.28	8.35	7.10	7.79	6.51
<i>Trifolio-geranietea sanquinei</i>	5.40	11.81	5.65	8.18	6.81	7.98	6.35

Література

1. Дідух Я.П. Екологічна характеристика степів Волино-Поділля (Україна)// Укр. ботан. журн. – 1993, № 2. – С. 5-13. 123.
2. Дідух Я.П., Плюта П.Г. Фітоіндикація екологічних факторів. – К.: Наук. думка, 1994. – 280 с.
3. Дідух Я.П. Соломаха В.А. Екологія синтаксонів сегетальної рослинності України// Укр. ботан. журн. – 1994, 51, № 1. – С. 18-23.
4. Раменский Л.Г. Введение в комплексное почвенно-геоботаническое исследование земель. – М.: Сельхозгиз, 1938. – 620 с.
5. Сорока М.І. Рослинність Українського Розточчя. – Львів: Світ, 2008. – 432 с.
6. Сорока М.І. Флора та рослинність території, зарезервованої під створення міжнародного біосферного резервату "Розточчя". Матер. до проекту та номінаційної форми. – Львів: НЛТУ України, 2008. – 115 с.
7. *Badania biologiczne ekosystemow ladowych i wodnych Roztocza i Karpat Wschodnich w warunkach antropopresji/* Mat. Lubelsko-Lwowskiej sesji nauk. 25-27 09.1989. – Lublin: Wyd-wo UMCS, 1990. – 165 s.
8. Braun-Blanquet J. Pflanzensoziologie, Grundzuge der Vegetationskunde. – Wien-New York: Springer, 1964. – 3 Aufl. – 865 s.
9. Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. – Warszawa: PWN, 2001. – 536 s.

УДК 637.7   Доц. П.Б. Хоєцький, канд. с.-г. наук – НЛТУ України, м. Львів

КІТ ЛІСОВИЙ (*FELIS SILVESTRIS* L.) В МИСЛИВСЬКИХ УГІДДЯХ ХУСТСЬКОГО РАЙОНУ

Проаналізовано динаміку чисельності, біотопи поширення, біологічні особливості *Felis silvestris* в мисливських угіддях Хустського району (Закарпатська обл.). У біотопах взаємного існування *Felis silvestris* та жертв виявлено високий взаємозв'язок щільності хижака та *Tetrastes bonasia* ($r=0,85$), *Phasianus colchicus* ($r=0,72$), *Lepus europaeus* ($r=0,72$). Розглянуто вплив факторів середовища (погодні умови, конкуренція, браконьєрство) на популяцію *Felis silvestris*.

Ключові слова: *Felis silvestris*, *Tetrastes bonasia*, *Phasianus colchicus*, *Lepus europaeus*, конкуренція, браконьєрство.

Assoc. prof. P.B. Khoeciyy – NUFWT of Ukraine, L'viv

Forest cat (*Felis Silvestris* L.) in hunting's lands Khust district

The dynamics of quantity, biotope distribution, biological features *Felis silvestris* in huntings lands of Khust district (Zakarpotyia region) is analysed. In biotope mutual existence *Felis silvestris* and victims discovered closeness predator and *Tetrastes bonasia* ($r=0,85$), *Phasianus colchicus* ($r=0,72$), *Lepus europaeus* ($r=0,72$). Influence factors environment (weather terms, competition, poaching) on population *Felis silvestris* is considered.

Keywords: *Felis silvestris*, *Tetrastes bonasia*, *Phasianus colchicus*, *Lepus europaeus*, competition, poaching.

Кіт лісовий (*Felis silvestris* Schreb.) – рідкісний представник фауни України, один із двох представників родини котячі (*Felidae*) ряду хижих (*Carniformes*). Протягом ХХ ст. відбулося істотне зменшення ареалу та чисельності виду в Україні. Вид занесений в Червону книгу України, до Списку Бернської конвенції. З метою збереження виду необхідний моніторинг за чисельністю та поширенням звіра.